

Monumentnummer*: 514369

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 mei 2001
Kadaster deel/nr 82841/74

Woonplaats*	Gemeente*		Provincie*				
Utrecht	Utrecht		Utrecht				
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
F.C. Dondersstraat	133			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	119			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	107			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	137			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	131			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	105			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	117			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	129			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	79			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	77			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	95			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	99			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	103			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	101			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	97			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	93			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	91			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	87			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	83			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	75			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	73			3572 JE	Utrecht		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
F.C. Dondersstraat	81			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	85			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	89			3572 JE	Utrecht		
F.C. Dondersstraat	65			3572 JE	Utrecht		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Abstede	C			9227

*Omschrijving***

Inleiding

In 1892 gebouwd Nederlands GASTHUIS Voor Oogleidens, gesticht door F. C. Donders en ontworpen door architect D. Kruyf in neo-renaïssancestijl. Het gasthuis bestaat uit een hoofdgebouw aan de F.C. Dondersstraat en een vleugel aan de Bleyenburgerstraat, beide daterend uit 1892-94. Vervolgens een uitbreiding aan het hoofdgebouw aan de noordzijde uit 1938-39 in stijl van het Nieuwe Bouwen. Voorts van bescherming uitgesloten uitbreidingen op de hoek Evertsenstraat/ Bleyenburgerstraat uit 1950 en op het binnenterrein uit 1967.

N.B. De vleugel aan de Cornelis Evertsenstraat uit 1902 in Neo-renaïssancestijl is recentelijk gesloopt en vervangen door nieuwbouw.

Omschrijving

Hoofdgebouw met drie bouwlagen en meerdere kappen, met voorgevel gericht op de F.C. Dondersstraat, met negen traveeën brede middenpartij met risalerende centrale ingangspartij opgetrokken tot tuitgevel, het geheel geflankeerd door twee hoektorens, waarvan de linker in de as van de F.C. Dondersstraat. Geheel in baksteen uitgevoerde gevel op natuurstenen plint, witte baksteen banden en diverse natuurstenen decoraties. Middenpartij met rondboogvormige vensters met gekleurde motieven in de bogen, bladmaskers als sluitsteen, schuifvensters en sierankers tussen de vensters, vensters in de middenrisaliet zijn gekoppeld. De ingangspartij is uitgevoerd met natuurstenen driekwartzuiltjes met cannelures en een opbouw met tympaan, klimmend drielichtvenster en diverse sculpturale decoraties. Aan weerszijden van de dubbele deur twee smalle rondboogvormige vensterlichten met daarboven bladmaskers. Topgevel met klimmende spitsboogvensters met glas-in-lood, natuurstenen dekrand en bekroning met bak- en natuursteen en siersmeedwerk. De hoektorens zijn opgebouwd uit drie geledingen onder een vierkante spits. De zuidoostelijke (rechter) toren heeft in het onderste bouwdeel een natuurstenen omlijsting en boven een dubbel rondboogvenster een natuurstenen cartouche met het opschrift 'liefdadigheid de grondslag van 't geheel'. De tweede torengleding heeft over de gehele hoogte een rondboogvenster met bakstenen traceringsen, de derde bouwgeleding heeft aan iedere zijde vijf gekoppelde smalle rondboogvensters, waarvan de buitenste twee blindnissen zijn. De geledingen worden gescheiden door natuurstenen waterlijsten. Voorts is er geveldecoratie in vorm van speklagen, gekleurde mozaïeken in de rondbogen boven de vensters, natuurstenen basementen van de traceringsen, natuurstenen sluitstenen en een dubbele tandlijst ter afsluiting onder de goot. De torenspits heeft aan alle zijden dakkapellen, eveneens gedekt met spitsen met daarboven, halverwege de kap, aan alle zijden een kleine dakkapel. Bovenop de torenspits siersmeedwerk. De toren aan de zuidwestzijde (links), in de as van de F.C. Dondersstraat heeft een identieke vormgeving met uitzondering van, in het eerste bouwdeel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een cartouche met opschrift 't Gasthuis voor Ooglijders' en in derde bouwdeel een grote klok. De elf traveeën brede vleugel aan Bleyenburgstraat heeft op de overgang naar de hoofd vleugel een achthoekig torentje onder ingesnoerde spits. Deze zijvleugel heeft een souterrain en drie bouwlagen, de twee traveeën brede hoekrisalieten zijn opgetrokken tot tuitgevels, en hebben dwars geplaatste zadeldaken. De geheel in baksteen uitgevoerde gevel heeft vensters onder rondboog velden met natuurstenen boog- en sluitstenen, boogvulling met geometrisch siermetselwerk en tussen alle vensters sierankers. De bouwlagen worden gescheiden door waterlijsten. In de middenpartij is een verdiept liggende ingangspartij gesitueerd. De beide topgevels zijn identiek met een rechthoekig en rond venster erboven, gevat in decoraties van ondermeer bakstenen geometrische patronen en sierankers. De gevel wordt afgedekt met natuurstenen dekljst en met een bekroning van baksteen, natuursteen en siersmeedwerk. Boven de dakrand zijn drie dakkapellen onder tentdakjes en daarboven vier dakkapellen, voorts nog bijzonder vormgegeven schoorstenen.

Aansluitend aan deze gevel een uitbreiding uit 1938-39 op vierkante plattegrond van drie bouwlagen en plat dak. Deze gevels zijn geheel in rode baksteen opgetrokken, waarbij de tweede bouwlaag terugliggend is uitgevoerd met inpandige galerij, de derde bouwlaag eveneens terugliggend. Beide bouwlagen hebben afscheidingen in glas en ijzer.

Waardering

Voormalig OOGLIJDERSGASTHUIS uit 1892-94 en 1938-39 van algemeen belang vanwege architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een in neo-renaïssancestijl voorzien van zorgvuldige detailleringen opgetrokken ziekenhuis. Van cultuurhistorische waarde vanwege het specifieke doel een ziekenhuis voor ooglijders op te richten alsmede vanwege de verbondenheid met professor F.C. Donders die voor de ooggeneeskunde van bijzondere betekenis is geweest. Tevens van stedenbouwkundig belang vanwege de markante situering.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Gezondheidszorg

Functie

Ziekenhuis